

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้คือ ศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทำ การเกษตรยั่งยืนบนที่สูง ของชาวอาข่าอำเภอแม่สรวง จังหวัดเชียงราย ทั้งทางด้านการดำเนินวิถีชีวิต ระบบจารีตประเพณี ความเชื่อ ระบบคิดในการทำ การเกษตรยั่งยืนบนที่สูง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เกษตรกร จำนวน 20 ราย ในฐานะของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและ สังเกต

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการดำเนินชีวิตของชาวอาข่าอำเภอแม่สรวงในด้านการทำ การเกษตรยั่งยืนเป็นรูปแบบของการเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยกลไกของวิถีชีวิตในสังคมตาม ระบบของจารีตประเพณี ความเชื่อของชาวอาข่าที่มีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นชีวิต ที่เรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยมีการกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำ การเกษตรจากบรรพบุรุษสู่พ่อแม่ และสู่ลูก ๆ ในลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้ตาม ธรรมชาติที่มีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดและควบคุม อย่างไรก็ตามจากการศึกษาก็มี การประยุกต์ระหว่างภูมิปัญญาที่มีอยู่ผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง อย่างเช่นการจัดการ ระบบน้ำ โดยการทำฝายใส่ไถ่ทดน้ำเข้าพื้นที่ และการนำพันธุ์พืชจากภายนอกเข้ามาทดลองปลูก เพื่อความมุ่งหวังทางด้านเศรษฐกิจ

ผลจากการที่ชาวอาข่าได้มีการสืบทอดภูมิปัญญาในการทำ การเกษตรแบบยั่งยืนบนที่สูง ทำให้ชุมชนอยู่ด้วยกันในสังคมอย่างปกติสุข มีความสามัคคี มีการสืบทอดประเพณีและ วัฒนธรรมของตนเองตลอดจนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในส่วนของครอบครัวมีความอบอุ่น มี ความพอดี และไม่มีหนี้สิน

จากการศึกษาพบว่าอุปสรรคที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาใน ปัจจุบันคือ ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจะมองเห็นความสำคัญของการภูมิปัญญาน้อย ภายได้สถานการณ์ของการพัฒนาจากองค์กรภายนอกเข้ามาให้การศึกษาและ ส่งเสริมแนว ทางการพัฒนาสมัยใหม่ จึงทำให้กลุ่มเยาวชนที่เป็นผู้รับการถ่ายทอดไม่ให้ความสนใจกับ ภูมิปัญญา

ดังนั้นการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาในการทำ การเกษตรยั่งยืนบนที่สูงจะยังคงอยู่ได้ ถ้า องค์ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ได้ให้ความสนใจและมีการส่งเสริมให้กำลังใจชาวบ้านให้เห็นว่า ภูมิปัญญายังเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ ไม่ได้ล้าสมัย

Title of Research Paper : Akha Traditional Wisdom and Local Knowledge Applied in Sustainable Agriculture in Amphoe Mae Suai

Author : Mr.Pongthon Chayatulachat

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The objectives of this research are to study the indigenous wisdom and knowledge of the Akha as applied in sustainable agriculture in Amphoe Mae Suai village, including their way of life, traditional governance structures and concepts of traditional wisdom in the practice of sustainable agriculture in highland areas. The research will collect information and data from 20 individual farmers, as key-informants, through in-depth interviews and observation. The researcher has been working in the community through the Tribal Education Centre Project, and establishing formed relationships with the community members for over 10 years.

The results of the research reveal the way of life of the Akha in Amphoe Mae Suai, relating to sustainable agriculture, by taking agriculture as a livelihood. Agriculture is thus close to all other areas of social life according to traditional governance structures and beliefs passing down from generations to for a great length of time. This way of life is a simple one, close to nature, with a process of learning and knowledge transmission from the ancestors to parents and to children. It is a life-long, natural learning process, with customs and traditions acting as controlling factors on behavior. Nevertheless, the research has shown that there is adaptation and synthesis between the existing traditional wisdom integrated with modern technologies such as water system management by building small irrigation channels. There has also been the introduction of external plant species, testing, and growing as economic crops.

The research has revealed that an important obstacle for these learning processes and transmission of traditional wisdom currently is that those receiving the traditional wisdom view it as being of little importance. This stems from the fact that in the present development processes from external organizations are teaching and supporting a modern paradigm of development that causes the youth, the target group of traditional learning processes, to lose interest in traditional wisdom transmission.

Thus the continued presence of traditional wisdom in sustainable agricultural practices in highland areas will be possible if government and public organizations in the area place importance on, and promote and encourage community members to apply, traditional wisdom as being of benefit to the communities and not out-of-date.